



## **Excursie vogelwerkgroep 06 maart 2010 naar de Pannenhoef bij Rijsbergen.**

Zaterdagmorgen om 08.00 uur vertrokken 14 vogelaars voor de eerste excursie van dit jaar naar natuurgebied de Pannenhoef tussen Rijsbergen, Zundert en Sprundel. Een korte beschrijving van het gebied;

Van de veertiende tot de zeventiende eeuw werd in dit deel van Brabant de hele laag hoogveen afgegraven tot de zandondergrond. Er ontwikkelde zich moerasheide waar weinigen een bestaansgrond vonden. Vanaf 1800 werden de onafzienbare heidevelden geleidelijk ontgonnen tot cultuurland en bos. Van 1900 tot 1940 verhevigde de ontginningsintensiteit. In het kader van de werkverschaffing werden de vennen en overige lage delen opgehoogd met zand van hoge koppen als de Lokkerberg.



Door het verbreden en verdiepen van het beekje de Bijloop werd het gebied ontwaterd. Op de drooggevallen veenbodem van De Lokker ontwikkelde zich natte heide, rietland, gageelstruweel en moerasbos van wilgen, elzen en berken. Door het plaatsen van stuwen in de Bijloop steeg het waterpeil van deze beek aanzienlijk. De kalk- en ijzerrijke kwel van de hogere gronden werd niet langer door de beek 'weggevangen'. Het verzuurde moeras van De Lokker werd er weer mee gevoed, wat zorgde voor een herstel van de amfibieënstand en een uitbreiding van planten als wateraardbei, moeraswederik en moerasviooltje. Sinds

enkele jaren vliegen er weer weide- en bosbeekjuffers boven de Bijloop. Zomertaling, blauwborst, waterral en roodborsttapuit broeden er.

Toen Brabants Landschap het landgoed in 1970 kon verwerven, was nog maar circa 100 hectare woeste grond over. Door geleidelijk aan landbouwgronden uit de pacht te nemen, konden wij vanaf 1995 verscheidene verdwenen vennen opnieuw uitgraven. De afgelopen 12 jaar zijn maar liefst 11 vennen uit de dood herrezen. Vele zeldzame planten keerden weer terug uit de ondergrondse zaadbank: blauwe knoop, teer guichelheil, moerashertshooi, heidekartelblad en pilvaren zijn slechts enkele voorbeelden.

Om de bijzondere plantengroei blijvend te behouden wordt er kleinschalig geplagd en begrazen Schotse hooglanders en laaglanders (Galloways) en IJslandse pony's het gebied het jaar rond. Boven de hernieuwde vennen vliegen veel libellen, waaronder bloedrode en bruinrode heidelibel. Typische heidebewoners als levendbarende hagedis, heideblauwtje en bont dikkopje kunnen weer migreren en hun populaties voorzien van 'vers bloed'.

Het hoge, droge deel van de Pannenhoef bestaat grotendeels uit bos dat qua soortensamenstelling en leeftijdsopbouw gevarieerd is en veel dood hout kent. Dat vertaalt zich in een hoge broedichtheid van zangvogels en spechten.

Op het eerste vrije veld, uitkijkende op de Klein Zundertse heide, zagen we gelijk een havik welke belaagd werd door een aantal kraaien. In het veld zagen we een enkele wulp, een aantal roeken in de boom, baltsvluchten uitvoerende kieviten, een zwerm vinken en aan een ven, wilde eend, grauwe gans, kuifeend en een aantal grote Canadese ganzen. Onderweg naar het gebied “de kleine Lokker” komen we nog diverse soorten vogels tegen zoals, boomklever, boomkruiper, goudhaan, een drietal druk territoriaal gebied uitzettende grote bonte spechten, koolmees, pimpelmees, gaaien, al druk zingende roodborstjes en staartmeesjes.



We vinden dat het tijd wordt voor “een bakske” en besluiten te “fourageren” bij een gebied wat uitkijkt op “de kleine Lokker”. Tijdens het heerlijk nuttigen van de meegenomen koffie zien we ook nog een aantal koperwieken en een grote bonte specht. Wanneer we weer verder wandelen richting de vogelkijkhut bij het ven “de Flesch” zien we onderweg ook nog kuifmees, merel, holenduif, houtduif, kauw, ekster, fazant, grote lijster, gaai, kokmeeuwen, stormmeeuwen, zilvermeeuwen, we horen de zanglijster en twijfelen of we in de verte een goudvink zien. We zien een vlucht kramsvogel neerstrijken in de bomen, nijlganzen vliegen op en een sperwer vliegt over. Aangekomen bij de vogelobservatiehut zien we in het water, wilde eend, wintertaling, grote Canadese ganzen en in een boom neerstrijkende miauwende buizerd.

Wanneer we weer richting parkeerplaats lopen komen we nog vele boomkruipers, boomklevers, spreeuwen en zwarte mezen tegen. De weersvooruitzichten waren niet al te best maar de weergoden waren ons vandaag zeer gunstig gestemd, het is droog gebleven en af en toe liet de zon zich van de goede kant zien.

Na afloop van de excursie maken we er een gewoonte van, en die moeten we er zeker inhouden, om nog gezellig onderweg nog ergens een kopje koffie te gaan drinken en ditmaal was dat bij de “Oude Bareel” op de weg van Rijsbergen naar Breda. Nog even bijkletsen over wat we vandaag zoal gezien hebben en na iedereen nog een prettig weekend gewenst te hebben, vertrekken we weer naar huis.

Leo Reijnierse, contactpersoon vogelwerkgroep Ken en Geniet.